

Kommunledningsförvaltningen
Magnus Åsman
0171-62 62 16
magnus.asman@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Svar på motion - Utveckla samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer genom att använda IOP-avtal (Idéburet-Offentligt Partnerskap)

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

Motionens första och andra yrkande bifalls.

Motionens tredje yrkande avslås.

Ärendet

Bakgrund

Linda Johansson (S) inkom den 15 maj 2020 med motion om "Utveckla samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer genom att använda IOP-avtal (Idéburet-Offentligt Partnerskap)". Motionären yrkar på att kommunfullmäktige beslutar om att

1. uttala ett principiellt stöd för partnerskap med ideella och idéburna organisationer enligt modellen IOP-avtal,
2. riktlinjer tas fram för nämnders och förvaltningars arbete med IOP,
3. samtliga nämnder i sina årsredovisningar ska rapportera om antal och omfattning av gällande IOP-avtal.

För motiv för sina yrkanden menar motionären att genom att utveckla samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer skapas ett mervärde genom det engagemang som finns i många föreningar och organisationer. IOP-avtal är, enligt motionären, ett bra sätt att utveckla detta samarbete. Vidare konstaterar motionären att flera kommuner redan har utvecklat ett fruktbart samarbete med ideella sektorn genom IOP-avtal emedan Enköpings kommun endast har ett fåtal IOP-avtal på plats inom ett begränsat antal verksamhetsområden.

Ärendets beredning

Förutom beredning av kommunledningsförvaltningens kansli har upplevelseförvaltningens samordnare för civilsamhället bidragit.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en partnerskapsrelation mellan den offentliga och den idéburna sektorn för att tillsammans hantera någon form av samhällsutmaning. Överenskommelse om IOP beslutas ofta runt en speciell verksamhet, som ägs av den idéburna organisationen, men som den offentliga sektorn vill medverka i. I överenskommelsen bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge partnerskapet ska gälla och andra särskilda förutsättningar. Sedan Forum 2010 skapade modellen för idéburet offentligt partnerskap (IOP), har ett hundratal sådana skapats i Sverige på framförallt välfärdsrelaterade områden.

I Enköpings kommun har upplevelsenämnden erfarenhet av IOP-avtal. Några exempel är Örsundsbro IF gällande verksamheten Fritidsbanken, OK Enen kring Hitta ut och Enköpings konstförening vad gäller konsthallen och verksamheten i Tingshuset.

Upplevelseförvaltningens bedömning är att riktlinjer tillsammans med en vägledning för när, hur och vem som kan ingå i ett IOP-avtal skulle underlätta för verksamheterna och sänka tröskeln för att teckna IOP-avtal. Exempel på vad riktlinjer bör innehålla är att IOP-avtalet har en tydlig koppling till nämndens uppdrag och kommunfullmäktiges långsiktiga plan. En vägledning kan innehålla checklistor för att säkerställa att avtal är förenligt med lag samt kriterier på vilka krav som ska ställas på de ideella föreningar och stiftelser som kan ingå IOP avtal.

Med upplevelseförvaltningens erfarenheter av IOP-avtal i kombination med betänkande SOU 2019:56 och tillhörande vägledning finns goda förutsättningar för att ta fram riktlinjer och vägledning som blir kommunövergripande. Ett sådant arbete där flera förvaltningar blir involverade kan också verka som en katalysator för att möjliggöra IOP-avtal inom fler områden än fritids- och kultursektorn.

Förvaltningen föreslår därför att motionens två första yrkande bifalls.

IOP-avtal är en förhållandevis ny samarbetsform och uppföljning av dess effekter är väsentlig för att ha möjlighet att utvärdera och utveckla arbetsättet. IOP och andra samverkansformer ska därför ingå som en naturlig del i kommunens ordinarie uppföljningsrutiner. Att specifikt besluta om att omfattning och antal avtal ska återrapporteras till kommunfullmäktige är inte nödvändigt och förvaltningen ser helst att återrapportering av verksamheternas resultat så långt som möjligt följer ordinarie uppföljningsrutiner för att minimera administrationen. Förvaltningen föreslår därför att motionens tredje yrkande avslås.

Ekonomiska konsekvenser

För att verkställa ett IOP-avtal behövs arbetstid och en god relation med den idéburna parten. Ett partnerskap handlar inte om att ersätta en upphandling där ett uppdrag ges utan snarare om att skapa något gemensamt. Detta kan användas för att skapa kvalité och mervärden utöver det kommunen redan gör inom området. Syftet med ett IOP-avtal är att kommunen tillsammans med civilsamhället kan möta en samhällsutmaning på ett mer effektivt sätt än om kommunen gör det ensamt. Sammantaget kan därför ett ingånget IOP-avtal medföra en besparing för kommunen även om besparingen inte uppstår i den verksamhet som tecknar avtalet. Varje beslut om att ingå IOP-avtal måste bedömas individuellt med avseende på ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Miljömässiga konsekvenser

Ingen påverkan.

Sociala konsekvenser

Någon social konsekvensanalys har inte utförts men erfarenheter av samverkansrelationer mellan civilsamhällets organisationer och kommuner och landsting har sammanställts i en enkätundersökning av SKR. Denna visar att kommuner som har överenskommelse med civilsamhället har effekten blivit att mångfalden av samverkansformer mellan kommun civilsamhället ökat. Även de idéburna organisationernas röstbärarroll underlättas och stärker därmed organisationernas demokratiska funktion.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2020-03-26

Ulrika K Jansson
Kommundirektör
Enköpings kommun

Magnus Åsman
Strategisk utredare
Enköpings kommun

Beslut skickas till:

Kommunledningsförvaltningen, för åtgärd
Linda Johansson (S), för kännedom

Paragraf 78

Ärendenummer KS2020/399

Motion - Utveckla samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer genom att använda IOP-avtal (Idéburet-Offentligt Partnerskap)

Beslut

Motionen remitteras till kommunstyrelsen för beredning.

Beskrivning av ärendet

Linda Johansson (S) har den 15 maj 2020 inkommit med en motion där följande yrkanden lämnas:

att uttala principiellt stöd för partnerskap med ideella och idéburna organisationer enligt modellen IOP-avtal

att riktlinjer tas fram för nämnders och förvaltningars arbete med IOP

att samtliga nämnder i sina årsredovisningar ska rapportera om antal och omfattning av gällande IOP-avtal.

Motion

Utveckla samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer genom att använda IOP-avtal (Idéburet-Offentligt Partnerskap)

En nära och långsiktig samverkan mellan kommunen och ideella och idéburna organisationer har ett värde i sig och stärker ett långsiktigt hållbart samhälle. Genom att ta tillvara det engagemang som finns i många föreningar och organisationer skapas ett mervärde. Detta märks inte minst i kristider då oanade krafter mobiliseras för att stötta enskilda medmänniskor och verksamheter. Under flyktingkrisen 2015 blev detta tydligt liksom nu under den pågående pandemin.

EU-medlemskapet 1995 innebar både hot och möjligheter för den ideella sektorns medverkan i samhället. EU:s starka betoning av konkurrens, affärsmässighet och offentliga upphandlingar med alla dess krav och formaliteter är ett hot eftersom ideella föreningar har svårt att klara sådana. Möjligheterna ligger i den europeiska modellen med **idéburna-offentliga partnerskap (IOP)** där kommuner och regioner samverkar med den sociala ekonomins organisationer. EU-medlemskapet innebar en uppgradering av begreppet ”social ekonomi” som är ständigt återkommande inte minst vid fördelning av medel ur EU:s strukturfonder.

Skillnaderna mellan ett IOP-avtal och avtal som tecknas efter upphandlingar enligt LOU (Lagen om offentliga upphandlingar) är: IOP är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden, det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål och såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser. Avtal enligt LOU sluts efter att en eller flera parter väljs ut efter konkurrens, de ekonomiska villkoren stipuleras liksom rättsligt bindande ömsesidiga skyldigheter.

Svenska regeringar har efter 1995 oavsett politisk färg velat främja IOP-samverkan och den ideella sektorn har nationellt slutit sig samman i flera konstellationer för att kunna möta företrädare för det offentliga. Det har skrivits avsiktsförklaringar och uttalats mål om att vissa andelar i välfärdssektorn ska kunna drivas/utföras av idéburna organisationer. Många kommuner har tagit tillvara möjligheterna och utvecklat ett fruktbart samarbete med ideella sektorn. Andra har varit mer ängsliga och hukat inför verkliga och inbillade juridiska hinder för att välja IOP-avtal.

En statlig utredning SOU 2019:56 ”Idéburna aktörer i välfärden” har klarlagt och skingrat den rättsliga osäkerhet som gjort att Sverige hittills inte fullt ut drar nytta av de idéburna aktörernas kompetens. Utredningen slår fast att lokala föreningar och trossamfund har unika möjligheter att identifiera, artikulera och möta behov som varken offentliga eller kommersiella aktör förmår fånga upp. Idéburna aktörer har dessutom ofta en stark förankring hos de människor som har behov av deras tjänster och inkluderar individer med egna erfarenheter av till exempel missbruk, hemlöshet eller funktionsvariationer.

Utredningen föreslår en ny lag som gör det möjligt för föreningar som uppfyller vissa krav att registrera sig som idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Kraven är att aktören inte är ägd eller kontrollerad av staten, kommun eller region, att den har ett syfte som är oegennyttigt, vill bedriva offentligt driven välfärdsverksamhet och att den inte gör några värdeöverföringar till annan än registrerad idéburen aktör eller till forskning.

Enköpings kommun har hittills varit passiv och räddhågad för att öppna partnerskap med ideella sektorn enligt intentioner och formerna för IOP-avtal. Såvitt vi känner till finns endast två IOP-avtal inom kommunen och dessa inom Upplevelsenämndens område. Det är dels med Enköpings Konstförening om verksamheten i Konsthallen och med OK Enen om aktiviteten Hittaut Enköping. Vår uppfattning är att betydligt fler verksamheter inom kommunen skulle vara lämpliga för denna typ av partnerskap. Inom vård och sociala omsorger med aktiviteter för missbrukare, hemlösa, personer med funktionsvariationer och kvinnojourer. Inom arbetsmarknad och integration verksamheter för långtidsarbetslösa och nyanlända. Inom kultur och fritid finns gott om föreningar som redan tar stort ansvar och gärna samverkar långsiktigt med kommunen.

Vi föreslår mot denna bakgrund kommunfullmäktige besluta

att uttala principiellt stöd för partnerskap med ideella och idéburna organisationer enligt modellen IOP-avtal

att riktlinjer tas fram för nämnders och förvaltningars arbete med IOP

att samtliga nämnder i sina årsredovisningar ska rapportera om antal och omfattning av gällande IOP-avtal

Enköping den 13 maj 2020

Linda Johansson (S)

Ledamot, Enköpings kommunfullmäktige